

»HUSTRUVOLD« – EN RETSMEDICINSK UNDERSØGELSE

Af LARS HVIID BUHL, MARKIL GREGERSEN og
ANNIE VESTERBY CHARLES

Indledning

Hustruvold er i de senere år med tiltagende intensitet diskuteret og analyseret, såvel i dagspressen som i faglitteraturen. Fænomenet har altid eksisteret, men de ændringer, der er sket i samfundet hen imod ligestilling af kønnene med en social og økonomisk frigørelse af kvinderne, har bragt denne hidtil fortiede vold frem i offentlighedens søgelys.

Den tiltagende interesse har samtidig medført, at man er blevet opmærksom på, at problemet tilsyneladende er af større omfang end hidtil antaget, ligesom krav fra forskellig side om oprettelse af institutioner eller fristeder for voldsramte kvinder og børn har accentueret behovet for undersøgelser til belysning af problemet.

Den følgende undersøgelse blev udført på et retsmedicinsk materiale for at beskrive læsionernes karakter og de omstændigheder, der førte til volden, ligesom den juridiske behandling af sagerne er søgt belyst.

Materiale og metode

Materialet udgøres af 35 kvindelige ofre for vold i samlivsforhold, som på Århus kriminalpolis begæring i perioden 1975–79 blev personundersøgt på Århus universitets retsmedicinske institut.

I samme periode blev der i henhold til ligsynslovens bestemmelser udført 2 mediko-legale obduktioner, hvor sagens omstændigheder og obduktionsfundene, samt i det ene tilfælde den retslige afgørelse, tillod at henføre afdøde til den her omhandlede personkreds.

Den retsmedicinske personundersøgelse afsluttes med udfærdigelse af en til politiet afgivet erklæring, der indeholder en detaljeret beskrivelse af de fundne læsioner, herunder en vurdering af disses alder og opståelsesmåde, samt en udtalelse om farligheden af den udøvede vold.

Den mediko-legale obduktionsrapport indeholder en beskrivelse af de eventuelt påviste tegn på vold, sygdom og forgiftning, en fastlæggelse af dødsårsagen og – efter sagens omstændigheder – en vurdering af opståelsesmåde og -tidspunkt for de fundne læsioner.

Materialet er blevet suppleret ved indhentning af samtlige politiet foreliggende akter vedrørende de aktuelle sager, og i de tilfælde, hvor gerningsmand eller forurettede tidligere har haft kriminelle forhold, er de pågældende sagsakter yderligere gennemgået.

Endelig er der indhentet oplysning om eventuel hospitalsbehandling af voldsopfrene, dels i relation til aktuelle episode, dels forud for denne.

De 2 tilfælde fra instituttets obduktionsvirksomhed er udskilt af materialet og skal afsluttende omtales i kasuistisk form.

Resultater

Aldersvariationen var for kvinderne 20–55 år (gennemsnit 33 år), for mændene 23–67 år (gennemsnit 35 år). Fire kvinder og 5 mænd var udenlandske statsborgere, heriblandt var der 2 par, hvor alle 4 var udlændinge.

Parrenes indbyrdes relation kunne summarisk karakteriseres ved, at 13 havde indgået ægteskab, 20 var samlevende, 1 var separeret, mens 1 par var længerevarende bekendte.

To ægtepar havde på anmeldelsestidspunktet indledt separationsforhandlinger, og 2 par havde tidligere været separeret, men var nu igen samboende. Tre samlevende par var tidligere skilt, men atter samboende. I 16 af 18 oplyste tilfælde var varigheden af samlivet mere end 1 år.

En opdeling i sociale klasser efter Svalastoga (10) viste, at henholdsvis 26 mænd og 29 kvinder tilhørte socialgrupperne IV og V, mens 6 mænd og 5 kvinder tilhørte socialgrupperne II og III. Ingen henhørte under socialgruppe I.

Een af kvinderne var husmoder og derfor ikke placeret i socialgruppe. I socialgruppe V angav 3 at være prostituerede, 1 var uden beskæftigelse, og 3 fik invalidepension. Tre af mændene er ikke placeret i socialgruppeinddelingen, idet de var henholdsvis kunstnere og studerende.

Tyve par havde i alt 38 hjemmeboende børn under 15 år, heraf var 19 fælles, mens henholdsvis 18 og 1 var indbragt af enten moderen eller faderen.

Tidligere kriminalitet. Anden kriminalitet end aktuelle fremgår af tabel 1.

Kun 9 mænd var på undersøgelsestidspunktet ikke tidligere registreret for kriminelle handlinger, 12 var idømt fængselsstraf. Syv mænd havde tidligere sager vedrørende vold mod samleverske, og 1 havde 2 sager vedrørende børnemishandling.

Tredive af de implicerede kvinder havde tidligere været udsat for vold fra samleveren, om 2 forelå ingen oplysninger, og 3 af de undersøgte kvinder afviste tidligere voldsepisoder. Blandt de 30 tidligere voldsramte kvin-

Tabel 1: Registreret kriminalitet forud for undersøgelsestidspunktet (1981-82). »Andet« omfatter brandstiftelse, overtrædelse af lov om euforiserende stoffer, falsk anmeldelse, hærværk, dokumentfalsk og forskellige former for økonomisk kriminalitet.

	♂	♀
Drab	1	0
Vold	10	0
Røveri	2	1
Indbrud/tyveri	13	2
Færdselslovovtr.	9	0
Andet	12	4

der havde kun 2 indgivet anmeldelse til kriminalpolitiet. Det ene tilfælde blev behandlet som drabsforsøg, og gerningsmanden blev idømt 3 års fængsel. Den anden anmeldelse blev af forurettede søgt trukket tilbage, men episoden var af en sådan karakter, at voldsmanden blev idømt 6 måneders fængsel.

Vedrørende de resterende 28 voldsepisoder forelå kun enkelte og usikre oplysninger: i 3 tilfælde oplyste forurettede således, at hun havde undladt anmeldelse på grund af angst for gerningsmanden. I 1 tilfælde benægtedes episoden af forurettede, og i 25 tilfælde forelå ingen oplysninger overhovedet.

Om 7 kvinder var det oplyst, at tidligere vold fra samleveren i mindst 1 tilfælde havde medført hospitalsbehandling. De registrerede læsioner omfattede brud af næseben (3 tilfælde), brud af kæbe, mistanke om brud af næseben og ribben samt læsioner efter påkørsel med automobil. I 1 tilfælde var det oplyst, at pågældende talrige gange havde været indlagt på psykiatrisk hospital som følge af voldsepisoder i hjemmet.

Alkohol- og medicinmisbrug. Ti kvinder var alkoholmisbrugere ifølge egne oplysninger eller bedømt ud fra lægelige oplysninger om tidligere alkoholistbehandling. Kun i 15 tilfælde kunne alkoholmisbrug hos forurettede udelukkes. I 14 tilfælde var det godtgjort, at forurettede havde indtaget alkohol umiddelbart forud for voldsepisoden. Nitten tilfælde var uoplyste.

I gruppen af forurettede blev der udtaget blodprøve til alkoholbestemmelse i 10 tilfælde, heraf 9 inden for de første 3 timer efter voldsepisoden. Seks prøver var positive med variationsbredde 0,8-3,2 promille tilbage-regnet til gerningstidspunktet.

I 10 tilfælde forelå oplysninger om medicinmisbrug, oftest psykofarmaka eller sovemedicin. I 5 tilfælde var der tale om et blandingsmisbrug.

Atten mænd var alkoholmisbrugere, og yderligere var 2 periodisk afhængige af alkohol. Om 8 forelå ingen oplysninger. Seksten angav at have indtaget alkohol umiddelbart forud for den aktuelle voldsepisode.

I gruppen af gerningsmænd blev der i 17 tilfælde udtaget blodprøve til alkoholbestemmelse. Tolv var positive med variationsbredde 0,9–2,9 promille tilbageregnet til gerningstidspunktet, men 3 blev dog udtaget mere end 12 timer efter aktuelle episode.

I 7 tilfælde forelå oplysninger om medicinmisbrug, i alle tilfælde drejede det sig om psykofarmaka. Yderligere var 1 kendt som narkoman og tidligere dømt for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer.

Aktuelle voldsepisode. Årsagen til aktuelle voldsepisode fremgår af tabel 2.

Tabel 2: Angiven årsag til aktuelle voldsepisode.

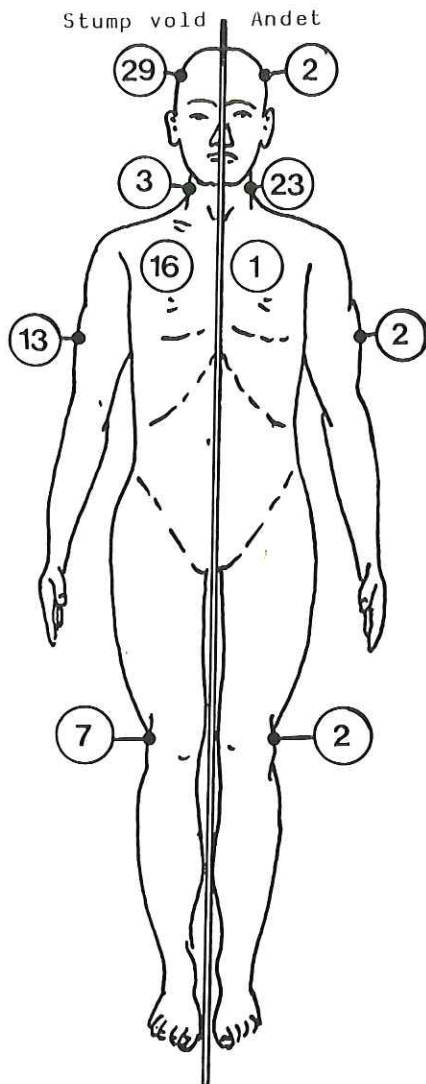
	♂	♀
Jalousi/utroskab/nægtet samleje	14	16
Alkohol/restaurant	8	5
Medicinmisbrug hos forurettede	2	0
Økonomiske problemer	7	7
Diskussion om børn	3	2
Andet	2	4
Benægtet vold	2	0
Uoplyst	2	3

Den hyppigste årsag til voldsepisoden var angivet at være mandens jalousi, påstande om utroskab hos samleverske samt i enkelte tilfælde nægtet samleje. I de fleste tilfælde blev der givet overensstemmende forklaring af de 2 parter.

Aktuelle voldsepisode fandt i 29 tilfælde sted på bopælen, 2 indtraf på et hotelværelse, 2 på restaurant, 1 under en automobiltur og 1 på en udenforståendes bopæl.

I 19 tilfælde blev politianmeldelsen foretaget af forurettede selv, i 8 tilfælde af familie, bekendte eller naboer, i 5 tilfælde af læger eller socialrådgivere og i 1 tilfælde af gerningsmanden selv. To tilfælde var uoplyste.

Motivet til anmeldelsen fremgår ikke klart af det foreliggende materiale. Ni forurettede gav udtryk for forskrækkelse eller angst, herunder frygt for gentagelse, 4 angav, at de havde foretaget politianmeldelse efter at være opfordret hertil af deres læge, bekendte eller familie. I 24 tilfælde blev

Figur 1: Læsionernes summariske fordeling på legemsregioner.
 »Andet« omfatter strangulation (23 personer), skarp vold (4 personer) og forbrænding (1 person).

politianmeldelsen foretaget mindre end 6 timer efter episoden. Længste interval mellem voldsepisoden og anmeldelsestidspunktet var 17 timer.

I 11 tilfælde havde forurettede ved senere henvendelse til politiet søgt at trække anmeldelsen tilbage. I 20 tilfælde blev samlivet genoptaget, i 12 tilfælde indtrådte der varig adskillelse, mens 3 tilfælde var uoplyste.

Læsionsformer. Niogtyve kvinder havde været udsat for stump vold (figur 1). Instrumentalvold omfattede følgende redskaber: livrem (2 tilfælde), ølflaske, kosteskæft (2 tilfælde), askebæger, lysestage, donkraft, urtepotteskjuler, elkabel. I eet tilfælde var anvendt 3 forskellige instrumenter.

På 27 undersøgte blev registreret hudblødninger, hos 12 blev påvist hudafskrabbinger, og hos 3 blev der fundet egentlige sår. Tre havde brud af henholdsvis kæbe, albueben og tænder.

Fire kvinder havde været udsat for skarp vold (figur 1). De anvendte våben var henholdsvis dolk, køkkenkniv (2 tilfælde), synål og glasskår.

Treogtyve kvinder havde været udsat for greb om halsen, heraf var der i 22 tilfælde tale om manuel strangulation, mens der i eet tilfælde blev anvendt et trøjeærme. Nitten af de 23 havde tillige været udsat for ledsagende stump eller skarp vold.

Hos 15 undersøgte blev der påvist synlige mærker på halsen, 5 havde punktformede blødninger i øjnens bindehinder, enten som ledsagefund eller som eneste kvælningstegn. I 5 tilfælde blev der ved den retslægelige undersøgelse ikke gjort objektive kvælningsfund.

Der var oplysning om samtidig vold mod gerningsmanden i 6 tilfælde. Således var een umiddelbart forud for den aktuelle episode slået i hovedet med en vase, de øvrige 5 var under selve voldshandlingen tilføjet slag i hoved og ansigt, ubetydelige bidlæsioner samt i eet tilfælde knivstik i armen.

I forbindelse med aktuelle voldsepisoder forelå oplysning om samtidig vold mod barn i eet tilfælde. Pågældende var en 14-årig dreng, som var udsat for kværkegreb, og de tilføjede læsioner var i øvrigt årsag til sagens anmeldelse, idet familiens læge tilså drengen.

Sagens udfald. I 17 sager blev der truffet retslig afgørelse. Ti gerningsmænd fik ubetinget fængsel med strafudmåling fra 40 dage til 12 måneder, i 3 tilfælde var der dog tale om fællesstraf. To fik dagbøder, 4 fik betinget fængsel og 1 blev frifundet, idet det ikke kunne godtgøres, at tiltalte havde gjort sig skyldig som anført i anklageskriftet.

Tretten blev dømt efter straffelovens § 244, stk. 2 (vold af særlig farlig karakter), 2 efter straffelovens § 244, stk. 3 (legemsangreb med skade som følge eller mishandling) og 1 efter straffelovens § 264 (ulovlig indtrængen).

Af de øvrige sager blev 16 afgjort ved tiltalefrafald i medfør af retsplejelovens § 723, der bl.a. giver statsadvokaten mulighed for påtalefrafald, hvor ingen betydelig skade er sket. Een sag blev henlagt, idet der efter politiets opfattelse ikke var begået nogen kriminel handling. Een sag blev ikke selvstændigt behandlet, idet gerningsmanden få timer senere begik drab på en kvinde, som han havde taget som gidsel i en pengeafpresningsaffære, og han blev herefter idømt 10 års fængsel.

Fra instituttets *obduktionsvirksomhed* skal følgende 2 tilfælde, der af diskretionshensyn må betragtes som sygehistorier, refereres.

1. Efter flere år varende massivt alkoholmisbrug blev en 25-årig kvindelig kontorassistent uden beskæftigelse hospitalsindlagt med tegn på fremskreden leversygdom. Pågældende forklarede, at hun på grund af svimmelhed var faldet adskillige gange den seneste tid, og der blev ved indlæggelsen påvist flere hudblødninger, især lokaliseret til ryggen. På forespørgsel og uden kommentarer i øvrigt angav patienten, at læsionerne hidrørte fra slag.
På anden indlæggelsesdag opstod tegn på akut blødning i bughulen, og døden indtrådte få minutter senere.
Ved den legale obduktion fandtes blødninger i lænderegionens hud og muskulatur samt en fra bugspytkirtlen udgået frisk blødning i bughulen, talrige hudblødninger på arme og ben samt fladeformede blødninger i halsens bløddele. Af tegn på sygdom blev påvist alkoholbetingede lever- og bugspytkirtelforandringer. Dødsårsag: traumatisk betinget blødning i bugspytkirtlen med heraf følgende blødning i bughulen i forbindelse med svær forudbestående sygdom.
Den politimæssige efterforskning klarlagde, at afdøde tidligere havde været udsat for talrige voldsepisoder fra ægtefællen, der var alkoholmisbruger.
Afdøde havde ikke på noget tidspunkt indgivet politianmeldelse, og hun havde afvist familiens forslag om skilsmisse.
Påtale blev opgivet i medfør af retsplejelovens § 723, idet undersøgelsen ikke kunne ventes at føre til, at ægtefællen fandtes skyldig til straf. Det blev senere oplyst, at samme mand ca. 2 år senere var sigtet og fængslet i en sag vedrørende vold mod ny samlever.
2. Efter anmeldelse fra ægtefællen blev en 26-årig kvinde fundet død på bopælen. Såvel hun som ægtefællen var mangeårige stofmisbrugere, begge var i behandling med metadon, og begge havde yderligere et betydeligt forbrug af illegal medicin.

Ved ligsynet og den efterfølgende obduktion fandtes talrige friske læsioner i hovedet, på halsen og på kroppen samt på armene og hænderne, knusning af den ene nyre og blødning bag bughinden. Yderligere var der ældre læsioner i ansigtet, på benene og hænderne. Dødsårsag: knusning af højre nyre med heraf følgende indvendig blødning bag bughinden, alt som følge af stump vold.

Politiets efterforskning godtgjorde, at afdøde havde været udsat for talrige, næsten daglige voldsepisoder fra ægtefællen gennem det 6 år varende ægteskab, flere gange med påfølgende skadestuebehandling, blandt andet på grund af brud af næsebenet.

Forurettede havde aldrig tidligere indgivet politianmeldelse, hun havde i kortere perioder forladt bopælen, men var hver gang vendt tilbage – formentlig som følge af frygt for represalier fra ægtefællen. De fælles børn var tidligere fjernet fra hjemmet.

Afdødes ægtefælle, der tidligere var straffet, blev fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 245 (legemsbeskadigelse) og idømt fængsel i 6 år.

Diskussion

Århus politikreds er landets næststørste med et befolkningstal på ca. 280.000. Det årlige antal anmeldte voldsforbrydelser har i de seneste år ligget omkring 350, idet dette tal også omfatter vold mod tjenestemand i funktion og vold i relation til drab, voldtægt og røveri (Århus kriminalpoliti: personlig meddelelse).

Vold i samlivsforhold med relation til straffelovens § 244 behandles af såvel ordenspolitiet som kriminalpolitiet. Kriminalpolitiet vil som hovedregel være involveret i sager vedrørende vold af særlig farlig karakter (§ 244, stk. 2) – eksempelvis hvor der er anvendt våben eller redskaber ved voldsudøvelsen – samt i sager, hvor gerningsmanden skal fremstilles i retten med henblik på varetægtsfængsling.

I perioden 1975–79 behandlede Århus kriminalpoliti i alt 91 sager om vold i samlivsforhold med den kvindelige part som forurettet, og i 35 tilfælde (38 %) fandt man anledning til at begære retsmedicinsk personundersøgelse af forurettede.

De pågældende sager udmærker sig ved at være særdeles velundersøgte, idet såvel offerets som gerningsmandens forhold er detaljeret belyst. I den medicinske faglitteratur (4, 5, 7, 8, 9) er der i de seneste år fremkommet flere rent victimologiske undersøgelser vedrørende hustruvold, men alligevel har det ikke været muligt med nogen sandsynlighed at forklare, hvilke faktorer i offerets egne forhold, der udsætter vedkommende for en særlig

risiko – mest sandsynligt fordi de anvendte data næsten udelukkende giver oplysning om den forurettede part.

En forklaring på ofrenes særlige risikoplacering kræver imidlertid en nøje beskrivelse af gerningsmandens forhold, og nærværende undersøgelse søger derfor at belyse nogle faktorer hos begge parter, som antages at kunne supplere de hidtil opnåelige data.

De seneste danske undersøgelser vedrørende vold i samlivsforhold omfatter alene de hospitalsbehandlede personer, som på væsentlige punkter afviger fra nærværende materiale, hvor en eventuel behandlingsindikation imidlertid også må formodes at medvirke ved udvælgelsen.

Bortset fra det udvælgelseskriterium, der ligger i selve politianmeldelsen, skal skaden som hovedregel være af en så farlig karakter, at anmeldelsen behandles af kriminalpolitiet. Det kan derfor synes overraskende, at kun 38 % af kriminalsagerne i undersøgelsesperioden blev suppleret med retslægelig undersøgelse. Dette forhold kan imidlertid til en vis grad skyldes, at en del af de voldsramte har frembudt så alvorlige skader, at akut hospitalsbehandling var påkrævet, og at politiet derfor har indhentet de relevante erklæringer i forbindelse hermed. Endelig forekommer det sandsynligt, at politiet i en del tilfælde afstår fra retslægelig undersøgelse, når det er evident, at denne ikke kan antages at bidrage til sagens oplysning, f.eks. i de tilfælde, hvor forurettede ikke kan påvise læsioner.

Det primære udvælgelseskriterium, politianmeldelsen, er præget af en uventet vilkårlighed. I 16 tilfælde er anmeldelse således foretaget af andre end forurettede selv, og man finder heri et vist holdepunkt for den antagelse, at politianmeldelse undertiden beror på tilfældigheder.

Det er i denne forbindelse bemærkelsesværdigt, at en del af anmeldelserne søges tilbagetrukket af forurettede ved senere henvendelse til politiet, ligesom kun få samlivsforhold ses varigt ophævede som følge af den aktuelle begivenhed.

Ønsket om at trække anmeldelsen tilbage forekommer undertiden også i den gruppe, hvor forurettede selv har indgivet politianmeldelse, og denne får i flere tilfælde karakter af en impulsiv handling, foretaget, som undersøgelsen viser, inden for de første få timer efter voldsepisoden.

Oplysningerne om tidligere og efterfølgende kriminalitet, især hos gerningsmændene, er interessante. Det skal imidlertid ikke glemmes, at politiet i en del tilfælde må antages at engagere sig særligt i de sager, hvor den angivne gerningsmand er kendt som tidligere straffelovsovertræder. Det fremgår således af de indhentede akter, at de aktuelle episoder ofte er indtruffet i sammenhæng med verserende sager, et forhold der yderligere belyses ved, at der i 5 tilfælde er idømt fællesstraf.

Alkoholindtagelse forekommer med betydelig og ikke uventet hyppighed hos såvel voldsmænd som -ofre. For begge persongrupper vedkommende er der formentlig tale om minimumsangivelser, og noget tilsvarende antages at gælde for medicinmisbrug.

Hidtil publicerede danske undersøgelser over skadestuebehandlede volds-ofre har angivet, at mellem 46 % (12) og 58 % (6) af alkoholundersøgte ofre havde alkoholværdier på over 0,2 promille på undersøgelsestidspunktet. I samme undersøgelse (13) fandt man 43 % kvinder med en promille på over 0,2.

Modparten angives ofte at være alkoholpåvirket. Således angav ofrene i ovennævnte undersøgelse (6), at modparten i knapt 80 % af tilfældene var alkoholpåvirket på gerningstidspunktet.

Alkoholpåvirkethed som eventuel kausal faktor kan vanskeligt vurderes ud fra de foreliggende resultater, og en egentlig belysning af spørgsmålet vil formentlig kun kunne gennemføres ved en interview-undersøgelse.

Uden i øvrigt at drage sammenligninger må det imidlertid fremhæves, at drikfældige drabsmænd særligt hyppigt har dræbt netop ægtefællen, ligesom alkohol er fundet særligt hyppigt hos involverede i de drabssager, hvor dødens indtræden ikke var tilsigtet, hvad enten det var offeret, gerningsmanden eller begge, der var påvirkede (3).

Læsionernes art og sværhedsgrad adskiller sig på flere punkter fra det i hospitalsundersøgelserne fundne. Det retsmedicinske materiale fremviser således en betydelig forekomst af instrumentalvold, herunder skarp vold; men i ingen af tilfældene var der, bedømt ud fra de objektive fund, tale om livsfarlig vold, og kun i 1 tilfælde fandtes holdepunkt for en potentielt livsfarlig handling, idet det drejede sig om stik i brystregionen.

Greb om halsen anses i lægelig sammenhæng for en potentielt eller reelt livsfarlig handling, og kvælning er yderligere den oftest anvendte metode ved drab på ægtefælle (3). I tilfælde af overlevelse efter kværkegreb samler interessen sig først og fremmest om det stadium, der markerer overgangen fra en livsfarlig situation til en livsfarlig tilstand – objektiviseret ved påvisning af punktformede blødninger i øjnenes bindehinder og øjenlåg m.v. (2).

I nærværende materiale har 23 kvinder angiveligt været udsat for strangulationsforsøg. Den høje frekvens af denne angrebsform afspejler næppe de reelle forhold og genfindes ikke i hospitalsopgørelserne, men illustrerer politiets interesse i retsmedicinsk vurdering af denne læsionsform.

Imidlertid er der ikke tegn på, at påvisning af den livsfarlige tilstand overbevisende influerer på den juridiske afgørelse. I 4 tilfælde var den retsmedicinske konklusion, at der forelå en livsfarlig tilstand, mens den

strafferetlige afgørelse bestod i tiltalefrafald i 1 tilfælde, 8 måneders betinget fængsel i 1 tilfælde, og henholdsvis 6 og 8 måneders fængsel, heraf 2/3 betinget, i 2 tilfælde.

Totalmaterialets store antal tiltalefrafald illustrerer formentlig, hvilke vanskeligheder myndighederne møder ved sagens bedømmelse, ikke mindst når forurettedes ønske om at trække anmeldelsen tilbage ofte indgår i et tidligt stadium af sagens behandling. Tilsvarende er oplysninger om genoptaget samliv og parternes forklaring om sagens bagatelagtige karakter momenter, der må antages at influere på anklagemyndighedens vurdering af en sags betydning.

Ud fra disse overvejelser er det forståeligt, at sagernes endelige udfald viser få lighedspunkter og undertiden, set fra et retslægeligt synspunkt, bærer præg af uensartethed og uforståelighed.

Imidlertid er det muligt at udskille en gruppe på 7 gerningsmænd, som alle er idømt ubetinget fængselsstraf for den aktuelle voldsepisode alene, således at sagerne må formodes at besidde visse fællestræk, som retrospektivt antages at være tillagt betydning ved sagens afgørelse. Tre gerningsmænd var således tidligere fundet skyldige i vold mod samlever, 5 havde anvendt strangulation, heraf 2 tilfælde med objektivt påviselig livsfare hos forurettede, og 4 havde anvendt instrumentalvold, heraf 1 tilfælde med potentiel livsfare hos forurettede. Hos 6 var der tale om en kombination af de nævnte forhold, mens 1 tilfælde, hvor der alene var tale om stump vold i form af slag med en urtepotteskjuler, havde forurettedes graviditet i 5. måned som eneste kvalificerede gerningsindhold.

De 2 refererede tilfælde med dødelig udgang afviger på væsentlige punkter ikke fra det øvrige materiale. Der er intet oplyst om motiverne til de forudgående voldsepisoder, som heller ikke var politianmeldte, og ser man på det i materialet i øvrigt oplyste vedrørende motiver, er det iøjnefaldende, at der er betydelig overensstemmelse mellem de oplyste voldsmotiver og de drabsmotiver, som vides at optræde i sager vedrørende drab på ægtefælle (3).

Overensstemmende med nyere undersøgelers stærke centrering omkring offerets situation har de såkaldte krisecentre vakt stor interesse (1). Centrene synes at repræsentere en videreudvikling af de aktiviteter, som tidligere især var pålagt politiet (11), og de opfylder et føleligt behov, som ikke mindst har lægelig relevans, ved at løse et akut anbringelsesproblem, hvor også børn ofte er involveret.

Ud fra en epidemiologisk tankegang forekommer det imidlertid mere frugtbart at koncentrere indsatsen omkring »smitekilden«, i den aktuelle sammenhæng anskuet som et behandlingsproblem. Undersøgelsen giver gode oplysninger om voldsmotiverne, som yderligere stort set er sammenfaldende

for begge parter, mens der ikke foreligger information om det meget væsentlige problem, der ligger i begrebet offer-provokation. Uanset at det moralske ansvar for voldsituationens opståen og udvikling ikke nødvendigvis ensidigt kan placeres hos voldsudøveren, er det dog karakteriserende for de pågældende, at de viser en høj kriminalitetsfrekvens, at de som hovedregel er alkoholmisbrugere, og at de især under alkoholpåvirkning tidligere har gjort sig skyldige i vold mod samleveren.

Den foreliggende undersøgelse, som selvsagt ikke er repræsentativ for hustruvold i almindelighed, peger sammen med de hidtil opnåede data på det ønskelige i en fremtidig fælles juridisk, lægelig og sociologisk forskningsindsats med henblik på en yderligere belysning af talrige fundamentale og ofte fælles risikofaktorer hos de implicerede parter.

LITTERATUR

1. Dahl, T. S.: Kvinner som ofre. Nord. Tidsskr. Krim. 1980; 67: 56-77.
2. Geertinger, P., Kirkholm, B.: Om kværkegreb på voksne kvinder i København. Ugeskr. Læger 1971; 133: 19-21.
3. Hart Hansen, J. P.: Drab i Danmark 1946-70 (Disp.). København: Munksgaard, 1977.
4. Jørgensen, J. P., Jørgensen, A., Jensen, K. G., Abildgaard, J., Andersen, H. J.: Vold mod kvinder i parforhold. Ugeskr. Læger 1981; 143: 2321-2324.
5. Korsgaard, G. M., Carlsen, A.: »Hustruvold«. Ugeskr. Læger 1983; 145: 443-446.
6. Møller-Madsen, B., Dalgaard, J. B. et al.: Voldsulykker i Århus gennem 1 år. III Vold og alkohol. In press.
7. Olano, F. J. A., Andersen, E.: Mishandlede kvinder. Ugeskr. Læger 1983; 145: 51-53.
8. Petersson, B., Jacobsen, A. T.: Mishandlede kvinder (battered wives). Ugeskr. Læger 1980; 142: 469-471.
9. Somers, R. L., Kruse, T., Jørgensen, K.: Vold i hjemmet. Ugeskr. Læger 1981; 143: 143-147.
10. Svalastoga, K., Wolf, P.: Social rang og mobilitet. København: Gyldendal, 1969.
11. Thorp, R.: Husspektaklernes sociale perspektiver. Politiet 1968; 7/8: 73-79.
12. Thaarup, P., Helleland, H., Kæmpe B.: Voldsulykker og alkohol. Ugeskr. Læger 1982; 144: 2522-2523.
13. Vesterby Charles, A. Nielsen, J. et al.: Voldsulykker i Århus gennem 1 år. II Vold og kvinder. Ugeskr. Læger 1983; 145: 3934-3938.

Adresse: Cand. med. Lars Hviid Buhl
 Dr. med. Markil Gregersen
 Cand. med. Annie Vesterby Charles
 Retsmedicinsk Institut, Aarhus Universitet
 Finsensgade 15, DK-8000 Aarhus C